

דלענין דינא, בדאורייתא יש להחמיר. ולכן בשיעור אכילת איסור, החומרא אם אכל שיעור של שליש בינונית שלנו (קלו), נפסל לעדות.

ושיעורו 17.3 גרם להרא"ח נאה ז"ל (קלח), ולהחזון איש ז"ל (קלט) הוא ערך 15–16.7 גרם.

## כד. שיעור אכילת פרס

כתב הרמב"ם (קמ) האוכל כשעורה, או כחרדל, מאחד מכל מאכלות האסורים, ושהה מעט וחזר ואכל כחרדל, עד שהשלים כזית, בין בשוגג בין במזיד, אם שהה מתחילה ועד סוף כדי אכילת שלש ביצים (קמא), מצטרף הכל, והרי הוא חייב כרת, או מלקות, או קרבן, כמו שאכל כזית בבת אחת, וכן סובר הרשב"א (קמב) ששיעורו הוא שלוש ביצים, שזחקות (קמג), כלומר במילוי ובריוח, ולא בצמצום (קמד).

אבל רש"י (קמה), ותוס' (קמו), וטור (קמז), סוברים ששיעור אכילת פרס הוא ארבע ביצים.

המחבר (קמה) הביא ב' השיטות, וכתבו האחרונים (קמט) דלענין הלכה, כל שהוא בשל תורה הלך אחרי המחמיר, וכל שהוא בשל דבריהם, הלך אחרי המיקל. ולכן בשיעור אכילת איסור דאורייתא, שיעורו ד' ביצים, אם אכל כזית בשיעור תשע דקות (קנ) נפסל לעדות, וכל שכן אם אכל בשיעור פחות מזה (קנא).

## כה. אם יש מקום להחמיר לא לאכול דבר שנתבטל בששים

כתב הפרי תואר (קנב) וז"ל: צריך לתת לב, היכא דנתבטל איסור, ויכול למכור התערוכות בדרך שאין לו שום הפסד, אם מצריכין אותו לעשות כן, והו"ל כדבר שיש לו מתירין, והגם דאיכא טירחא, דבטירתא מועטת כזו מקרי דבר שיש לו מתירין (קנג), או נאמר שאין לנו לומר דבר שיש לו מתירין, אלא מה שאמרו חז"ל בדבריהם, כיון שאין הדבר אלא גזירת חז"ל, וסיים שנראה, דמורים לו לעשות כן למכור, אבל לא מכריחים ל' (קנד). וכתב (קנה) דבשב ואל תעשה מצי למנוע עצמו מלאכול, ולא מקרי חולק על דברי חכמים, דמי לא מצי שלא לאכול דברים המותרין. וכן דעת האו"ה (קנו) דאם נפל איסור בכלי שני, או בכלי ראשון, ויש ששים, ומכל כה"ג כשרוצה להרחיק עצמו מכל דבר כיעור, הרשות בידו, וגם מצוה היא. ויש לזה סמך מדברי רש"י (קנו), ותוס' (קנח).

## פאר השלחן

מסכת תערוכות

(קלו) שם. (קלח) שיעורי תורה סימן ג' סעיף י"ב י"ג. (קלט) הקהלת יעקב (בשיעורין של תורה שיעורי המצוות ס"ק כ"א) כתב דלחומרא אנו מודדין בביצה בינונית שלנו, שמשקלה ערך 45–50 גרם. (קמ) מאכלות אסורות פרק י"ד הלכה ח'. (קמא) וכן כתב הרמב"ם מאכלות אסורות (פרק ט"ו הלכה ג'), שביתת עשור (פרק ב' הלכה ד'). (קמב) תורת הבית הקצר (כית ד' שער א' דף ז' ע"ב), הובא בב"י (או"ח סימן תרי"ב דף ש"ז ע"ב), ובפאר השלחן (סימן צ"ח ס"ק מ'). (קמג) רמ"א או"ח סימן תרי"ב סעיף ד'. (קמד) שו"ע בעל התניא (שם סעיף ד'), ערוך השלחן (שם סעיף ד'), מ"ב (שם ס"ק ט'). (קמה) יומא (דף פ' ע"ב), עירובין (דף ד' ע"א). (קמו) עירובין דף פ"ג ע"ב ד"ה שבעת. (קמז) יו"ד סימן צ"ח דף קנ"ה ע"א. (קמח) או"ח סימן תרי"ב סעיף ד'. (קמט) שו"ע בעל התניא (שם סעיף ד'), מטה אפרים (שם סעיף ג'), ערוך השלחן (שם סעיף ד'), משנה ברורה (שם ס"ק ח'). וכנראה שגם המחבר סובר כן. דהרי בדין אכילת חולה ביום הכיפורים, כתב (שם סימן תרי"ח סעיף ז') וישוה כדי אכילת ד' ביצים. וכתב הפר"ח (שם סימן תרי"ב סעיף ד') דהמחבר פסק כן לחומרא. (קנ) החתם סופר (בשו"ת חלק ו' ליקוטי תשובות סימן ט"ז) סובר ששיעור אכילת פרס לאכילת יום כיפור הוא תשע דקות, וכן סובר הראשית ביכורים (דף ל"ג ע"ב), הובא בשדי חמד אסיפת דינים מערכת אכילה ס"ק ג', ובשיעורי תורה סימן ג' סעיף ט"ז ס"ק ל"ה). וכתב דשיעור זה הוא לדעת רש"י ז"ל (הג"ל) דפרס הוא ד' ביצים. וכן מסיק החזון איש (או"ח קונטרס השיעורים סימן ל"ט ס"ק י"ח). קהלת יעקב (שיעורין של תורה בשיעורי המצוות ס"ק כ"ט), הרא"ח נאה (שיעור תורה סימן ג' סעיף ט"ו). (קנא) הבכורי יעקב (הלכות סוכה סימן תרל"ט ס"ק י"ג) סובר שהוא 7½ דקות. והערוך השלחן (או"ח סימן תרי"ח סעיף י"ד) סובר שהוא 6–7 דקות. והקהלת יעקב (שיעורים של תורה בשיעורי המצוות ס"ק ל') מביא דעה שהיא 4 מנוט. והחתם סופר (בשו"ת חלק ו' ליקוטי תשובות סימן כ"ז) סובר שלכל היותר הוא 9 דקות (הובא לעיל בפאר השלחן ס"ק ק"ג) ולכל הפחות 2 דקות. (קנב) סימן ק"ב ס"ק א'. (קנג) כמסקנת התוס' ב"מ דף נ"ג ד"ה ליהדר. (קנד) וכנראה שגם החכ"א סובר כן. שכתב (בינת אדם שער או"ה סימן ע"ג) דלא נקרא דבר שיש לו מתירין כיון שצריך טירחא והוצאה, (עכ"ד). משמע דאם הוא באופן שאין לו הפסד, והטירחא למכרה רק מועט, כגון שהקנה עומד אצלו, מודה דהוי דבר שיש לו מתירין (ד"ת סימן ק"ב ס"ק א'). (קנה) בספרו חפץ ה' (הוריות דף ב' ד"ה דטעו), הובא בפתח עינים להחיד"א (חולין דף ז' ע"א, ובשער יוסף הוריות דף מ"ב). (קנו) כלל ג"ז דין ט"ו. (קנז) ביצה (דף ב'): שכתב שהכל יכולין להחמיר אפילו בדבר המותר. (קנח) שם (ד"ה וכו'), שכתבו דאדם יכול להחמיר עליו בלא טעם (הובא במשמרת שלום סימן צ"ט שפ"ד ס"ק י"ג ד"ה אם).